

گفت‌وگو با محمد مهدی خالقی، کارگردان مستند «علمای اهل سنت ایران»

باور قلبی، شرط تولید هنری درباره وحدت

۲

آیین غبارروبی ضریح مطهر حضرت رضا(ع) برگزار شد

مژگان ما وقف غبار صحن و سرای تو

پیشینه آیین و مراسم مخصوص تمیز کردن داخل ضریح مطهر حرم امام رضا(ع) به دوره صفویه برمی‌گردد. پیشتر این مراسم سالی یک بار آن هم پیش از عید نوروز انجام می‌شد. اکنون سالی چند بار آیین غبارروبی برگزار می‌شود. تنظیف ضریح مطهر اعم از غبارروبی و تعویض پوش‌های بالای ضریح به عهده خدام قدیمی و سرپرستان خدام است. در روز غبارروبی، تولیت و همراهان با پوشیدن لباس سفید آماده مراسم می‌شوند. سپس غبارروبی آغاز می‌شود و درون ضریح با عطر و گلاب شست‌وشو داده می‌شود. ...

ویژه فرهنگ و معارف رضوی | سال دوم | ویژه نامه ۲۵۲

تکته‌ها / آیت‌الله حائری شیرازی

نشانه‌های بینایی و نایبایی چشم دل

نگاهی به موقوفات اهل سنت در موزه‌های حرم مطهر رضوی

وقف با عطر وحدت

در نشست «تصویر پیامبر اکرم(ص) در فرهنگ و ادبیات اروپا» مطرح شد

«تولستوی» اسلام را مترقی‌تر از مسیحیت معرفی کرده است

تربیون آزاد دانشجویی در دانشگاه بین‌المللی امام رضا

خبر

۲۵ هزار شاخه گل نذری

در روزهایی که به نام هفته وحدت مزین است، صحن و سرای رضوی با هزاران بوته و شاخه گل نذری زینت داده شده تا این فضای ملکوتی، حال و هوایی دلنشین‌تر برای زائران حضرت رضا(ع) داشته باشد.

فرهنگ اهدای گل به آستان امام هشتم(ع)، از حدود ۱۵ سال پیش رونق بیشتری گرفته و نازاران و خیرانی که عمدتاً باغداران و پرورش‌دهندگان گل و گیاه هستند، با مشارکت در این طرح، به امام رضا(ع) عرض ارادت می‌کنند. شهرهای اصفهان، ورامین، محلات و رامسر از جمله شهرهایی هستند که بیشترین نازاران گل و گیاه را دارند و این خیران در مناسبت‌های مختلف، گل‌های اهدایی‌شان را به مشهد مقدس ارسال می‌کنند.

امسال هم به مناسبت هفته وحدت، ۲۵ هزار شاخه گل اهدایی از شهرهای مختلف به مشهد مقدس ارسال شده و خادمان این گل‌ها، صحن‌های این آستان مقدس را زیباتر ساخته‌اند.

در بخش گل‌آرایی حرم مطهر رضوی روزانه ۳۰ خادم و در مجموع ۲۱۰ نفر خدمت‌رسانی می‌کنند و در مناسبت‌های مختلف مسئولیت گل‌آرایی اماکن متبرکه را بر عهده دارند.

گروه سلامت و درمان در نمایشگاه «ایران فارما»

شرکت‌های دارویی زیرمجموعه گروه سلامت و درمان بنیاد بهره‌وری موقوفات آستان قدس رضوی در هفتمین نمایشگاه بین‌المللی «ایران فارما (دارو و صنایع وابسته)» در تهران شرکت کردند.

شرکت‌های «داروسازی ثامن»، «سامان داروی هشتم»، «پاراطب ثامن»، «صندوق سلامت ثامن» و «مؤسسه خدمات دارویی خود

را در این نمایشگاه بین‌المللی معرفی کردند. همچنین دو شرکت «لغاف‌های چند لایه خزر» و «سوبا فناور» که از جمله شرکت‌های دانش‌بنیان پردیس فناوری سلامت ثامن به شمار می‌روند، در این غرفه حضور دارند.

نمایشگاه بین‌المللی دارو و صنایع وابسته (ایران فارما) به عنوان بزرگ‌ترین گردهمایی تخصصی دارویی کشور توسط سندیکای صاحبان صنایع داروهای انسانی ایران با همکاری وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و سازمان غذا و دارو و همچنین مشارکت گسترده شرکت‌های داروسازی داخلی و خارجی، انجمن‌ها، سندیکاها و سایر نهادهای مرتبط برپا شده است.

نگاهی به قدیمی‌ترین سند مربوط به ساخت کبوترخانه در اماکن متبرکه

میهمانخانه کبوترهای حرم

۱۱۳ هزار و ۲۵۰ عدد پخته و ۵۰ هزار و ۷۵۰ عدد نیز خام بوده است.

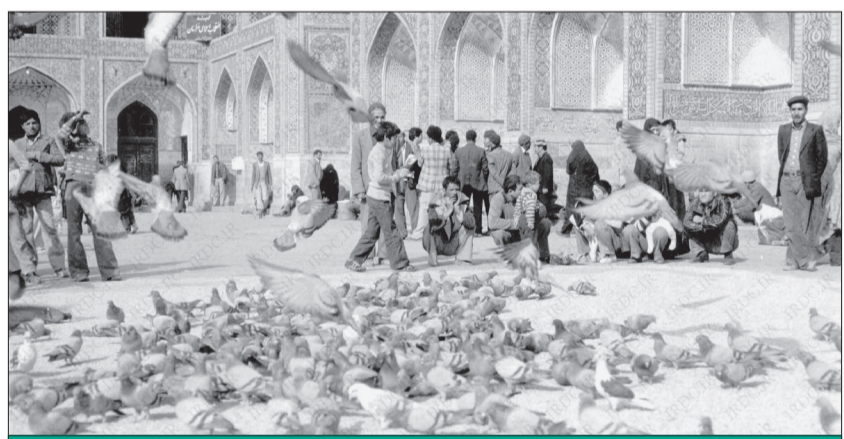
کتیبه طلایی

نکته جالب دیگری که با دقت در متن سند می‌توان بدست آورد، مربوط به کتیبه طلایی برج کبوترخانه حرم رضوی است. این کتیبه که اطلاعاتی درباره آن نداریم، ظاهراً مانند کتیبه‌های طلایی مربوط به دوره صفویه در حرم ساخته شده است؛ احتمالاً چیزی شبیه به آنچه در اطراف گنبد طلا می‌بینیم، البته در اندازه و قطع خیلی کوچک‌تر و احتمالاً با کیفیت پایین‌تر. این امکان وجود دارد که کتیبه مذکور با خط علیرضا عباسی، خطاط نامدار دوره صفویه نوشته شده باشد. در متن سند، به «گچ تبادکانی» اشاره شده که ظاهراً برای پوشاندن نمای بنا مورد استفاده قرار می‌گرفته است. صفت تبادکانی

ساخته می‌شود، قطر دوازده ذرع مشتمل بر پنج صُفّه در دو مرتبه که در هر صُفّه طاقی بسته می‌شود و میان برج به طلا کتیبه نوشته شود و قُبّه بزرگ در میان بام برج و قُبّه کوچک در اطراف به گچ تبادکانی و حجره اطراف تحت تخته برداشته و فرش بام خشت تخته کرده شود و بیرون برج در کل تخت نخل کرده و درون برج به کاهگل آندود شود. از قرار برآورد حاجی الحرمین شریفین توفیق آثاری، حاجی صدر معمار ... رایج عراق: ۵۱ تومان و ۶۲۶۸/۵ دینار، مصالح: ۳۰ تومان و ۴۹۸۷/۵ دینار، خشت: ۱۶ تومان و ۳۷۸۷/۵ دینار شامل ۱۶۴ هزار قالب ... طول و عرض: ۱۸ ذرع، ارتفاع ۱۰ ذرع...». از این سند تاریخی که در واقع برآورد هزینه‌های ساخت کبوترخانه، پیش از آغاز عملیات ساخت است، می‌شود چند نکته را متوجه شد: اولاً معمار کبوترخانه حرم شخصی به نام حاجی صدر معمار

محمدحسین نیکبخت

اگر یادتان باشد، یک بار درباره تاریخ حضور کبوترها در حرم رضوی صحبت کردیم؛ هر چند صحبت خلی مفصلی نبود. آنجا خدمتتان عرض کردم که احتمالاً جمع شدن کبوترها در صحن و سرای حرم مطهر، به آغاز شکل‌گیری این بنای مقدس بازمی‌گردد. هنری دالمانی که اواخر قرن نوزدهم به مشهد سفر کرده است، در خاطراتش به احترام فوق‌العاده مردم مشهد نسبت به کبوترها اشاره می‌کند و می‌گوید: هیچ زائر و مجاور این کبوترها را در محدوده داخل باروی شهر شکار نمی‌کند و در واقع مشهد برای آن‌ها مکانی امن و امان محسوب می‌شود. تعداد زیاد کبوترها سبب شد در طول سده‌های متوالی، برخی واقفان به فکر وقف کردن مال خود برای نگهداری از کبوترهای حرم بیفتند. نذر گندم برای آن‌ها از دیرباز در میان مشهدی‌ها رایج بوده و هنوز هم برقرار است. حتماً به خاطر دارید که ضمن بیان این مطالب، اضافه کردم که نخستین بار شاه عباس یکم صفوی دستور داد در محل باغ پایین‌یا، کبوترخانه‌ای را ظاهراً به سبک کبوترخانه‌های اصفهان، برای کبوترهای حرم بسازند. باغ پایین‌یا تقریباً در محدوده صحن نو (آزادی فعلی) قرار داشت و اطرافش مغازه و کاروانسرا ساخته بودند. این باغ درختان شمر و دارای میوه داشت که وقف زائران حرم بود. بگذریم؛ با وجود صحبت درباره بنای کبوترخانه در باغ پایین‌یا، هیچ وقت فرصت نشد درباره این بنا که میهمانخانه کبوترهای حرم بوده است، با دقت و مستند صحبت کنیم. در صفحه رواق امروز، ضمن بررسی یک سند قدیمی که باید آن را قدیمی‌ترین سند مربوط به کبوترخانه در حرم رضوی بدانیم، اطلاعاتی در این زمینه بدست خواهیم آورد. با ما همراه باشید.

نخستین بار شاه عباس یکم صفوی دستور داد در محل باغ پایین‌یا، کبوترخانه‌ای را ظاهراً به سبک کبوترخانه‌های اصفهان، برای کبوترهای حرم بسازند. باغ پایین‌یا تقریباً در محدوده صحن نو (آزادی فعلی) قرار داشت و اطرافش مغازه و کاروانسرا ساخته بودند. این باغ درختان شمر و دارای میوه داشت که وقف زائران حرم بود.

نشاندن شهرت این منطقه که امروزه در فاصله حدود ۴۰ کیلومتری شمال‌شرق شهر مشهد قرار دارد، به داشتن معادن گچ مرغوب است. این بنا با چنین شمایل و مشخصاتی، ۴۱۴ سال پیش در میان مکانی که امروزه صحن نو (آزادی) قرار دارد، ساخته شد و تا دوره قاجار و زمانی که تصمیم به ساخت صحن نو در محل باغ پایین‌یا و اطراف آن گرفته شد، برقرار بود.

بوده است؛ ثانیاً شکل کبوترخانه احتمالاً به صورت مربعی بوده با مجموع طول و عرض ۱۸ ذرع (هر ذرع= ۱۰۴ سانتیمتر) که معادل ۱۸/۷ متر می‌شود (طول= ۹/۳۵ متر و عرض= ۹/۳۵ متر)؛ ثالثاً ارتفاع کبوترخانه ۱۰ ذرع، معادل ۱۰ متر و ۴۰ سانتیمتر بوده است که نسبتاً مرتفع ساخته شده؛ رابعاً برای ساخت این بنا از ۱۶۴ هزار قطعه خشت استفاده کرده‌اند. مطابق حاشیه‌های سند، از این خشت‌ها

مرور یک سند ۴۱۴ ساله

این سند قدیمی مربوط به سال ۱۰۱۷ قمری / ۹۸۷ شمسی است و با شماره ۱/۳۶۷۳۱ در مجموعه مرکز اسناد آستان قدس رضوی نگهداری می‌شود. زمان تنظیم سند، نیمه نخست سلطنت شاه عباس یکم صفوی و متن آن از این قرار است: «هو الفیاض / برآورد / عمارت برج کبوترخان که حسب الحکم جهان مُطاعِ آفتاب ارتفاع، در باغ پایین‌پای مبارک

جوراب فروش رفته. حالا روی میز آشپزخانه‌ام، پنج عدد جوراب برند مشهد مانده و یک قصه از پنجاه سال پیش. داستان لیلی و مجنون که جفتشان جوراب‌باف بودند. همان‌ها که از هر هشت جفتی که می‌بافتند یکی‌اش را نذر امام رضا(ع) هدیه می‌دادند به زوار. شماره مادر و خواهرم را می‌گیرم. باید خبر بدهم امروز رفته‌م زیارت و نفس تازه کردم. سوغات هم در کار است. بگویم خوش به حال ما که بزرگ‌تر داریم. امام رضا(ع) داریم.

در انتها می‌رسد به تکه‌های کاغذ فیروزه‌ای. ورنه دانش می‌کنم. رویش نوشته: «زیر سایه امام رضا(ع)...» یعنی هیچ وقت فکرش را نمی‌کردم یک روز من، قاطی خانم همسایه و فروشنده جوراب، سه‌تایی برویم خراسان. بی‌قول و قرار و برنامه قبلی. تنگ هم بغض کنیم و سلام بدهیم به آقا. درجه حریمت می‌رود روی صد و درجا اشکم می‌ریزد. تغییر می‌کنم. حوصله‌ام برمی‌گردد. توی دستم کلی جوراب بنفش و زرد و سبز می‌گیرم و نمی‌توانم انتخاب کنم. توی کیف را هم می‌چورم...

جورابای ما قصه دارن. خاصن... خوشم می‌آید. به خودم تلنگر می‌زنم؛ قیمتش که عُرف است، تولیدی و هنرمندانه هم که هست، زود باش در را باز کن. مادر همسایه هم آمده جلو در. با جوراب‌ها و خرید و فروش کاری ندارد، یکسر دارد دعا می‌کند به جان دختر جوان و آن‌ها که پشت صحنه زحمت بافتن می‌کشند و روزی حلال می‌آورند سر سفره. به جمعشان می‌پیوندم. اولین چیزی که جذبم می‌کند بند آویزان جوراب است که

نیمکت زندگی

زیر سایه امام رضا

رقیه توسلی | زنگ که می‌زنند، از پشت چشمی نگاه می‌کنم. دخترخانم جوانی‌ست با یک کیف دستی. از آن روزهاست که حوصله خودم را هم ندارم. معطل می‌کنم و تا تصمیم بگیرم چه کنم، امیدوار و پُرانرژی می‌رود زنگ همسایه را می‌زند. همسایه میهمان دارد. چند نفر هم‌زمان حاضر می‌شوند جلو در. برایشان از کیفیت و تنوع و سایز جوراب می‌گویند: «مادر و مادربزرگم استادن. ببینین چه بافت و طرحی داره کارا. گل، خونه، ماهی، عروسک، درخت، پرنده... یادم نره بگم

